

MEDEDELING

Referentienummer:	MLER_003
Datum:	2014-11-07
Gewijzigd:	2016-09-01
Contact:	Dienst Lerenden lerenden@katholiekonderwijs.vlaanderen - 02 507 08 72

Orde- en tuchtmaatregelen voor leerlingen in het basisonderwijs

1 Visie

Samenleven in een school vereist dat kinderen en hun opvoeders zich aan regels houden. Regels geven grenzen aan, worden die overschreden dan zal in bepaalde gevallen een maatregel genomen moeten worden.

In het schoolreglement legt de school de regels vast waar leerlingen (en ouders) zich aan moeten houden. Het reglement inzake tucht en schending van de leefregels van de leerlingen (hierna: orde- en tuchtreglement) moet ook deel uitmaken van het schoolreglement. Enkel wanneer leerlingen zich niet aan de regels houden, kan de school terugvallen op het orde- en tuchtreglement.

Het toepassen van het orde- en tuchtreglement gebeurt pas in laatste instantie. In eerste instantie moet de school proberen te voorkomen. Leerlingenbegeleiding verdient in een school meer aandacht dan de disciplinaire maatregelen. Zo kan bijvoorbeeld het zorgbeleid van een school op die manier opgemaakt worden dat kinderen die regelmatig de regels overtreden nauwgezet opgevolgd worden en een uitsluiting niet noodzakelijk blijkt.

Bij het toepassen van het orde- en tuchtreglement moet de school een aantal basisprincipes respecteren:

- tuchtmaatregelen bij kleuters zijn niet mogelijk;
- kinderen hebben recht op onderwijs en op vrije meningsuiting;
- kinderen kunnen maximaal één maal gestraft worden voor eenzelfde feit;
- het kind mag niet zwaarder gestraft worden omwille van zijn religie, huidskleur, mening ouders, ... (discriminatieverbod);
- de tuchtmaatregel moet in verhouding zijn tot het feit;
- het kind heeft recht om gehoord te worden en op verdediging, alsook de ouders;
- de school respecteert tijdens de procedure de persoonlijke levenssfeer en de privacy van de leerling;
- bij de procedure en de genomen maatregelen moet het eigendomsrecht van de leerling gerespecteerd worden;
- orde- en tuchtmaatregelen zijn niet bedoeld om een verstoorde communicatie tussen school en ouders te beslechten;

- het kind mag in geen enkele situatie fysieke of psychische dreiging of geweldpleging ondergaan;
- orde- en tuchtmaatregelen kunnen niet als oplossing worden gebruikt voor een leerling met een besmettelijke ziekte (bv. luizen) (bij besmettelijke ziekten kan enkel de arts van het CLB beslissen welke maatregelen aangewezen zijn.);
- tuchtdossiers moeten individueel afgehandeld worden. Wanneer een groep leerlingen dezelfde fout heeft begaan, dan mag dit niet tot een collectief tuchtvoorstel leiden;
- de beroepscommissie moet onafhankelijk en objectief kunnen beoordelen;
- gegevens die betrekking hebben op schending van leefregels door de leerling zijn **nooit** tussen scholen overdraagbaar!

In ons [model van schoolreglement voor het basisonderwijs](#) vind je een voorbeeldprocedure terug.

2 Ordemaatregelen

Scholen stellen leefregels op om de goede werking van de school en het vlot verloop van het onderwijsgebeuren te vrijwaren. Wanneer een leerling de goede werking van de school hindert of het lesverloop stoort, kan een ordemaatregel worden genomen (en/of kunnen er meer bindende gedragsregels worden vastgelegd in een geschreven begeleidingsplan).

Mogelijke ordemaatregelen zijn:

- een verwittiging;
- strafwerk;
- aanmelding bij de directie;
- niet mogen deelnemen aan de speeltijd;
- niet mogen deelnemen aan een leerwandeling;
-

Deze ordemaatregelen kunnen genomen worden door elk personeelslid van de school in samenspraak met de directie. Bij het nemen van de maatregel hoeft er geen procedure gevolgd te worden en beroep is niet mogelijk.

Wanneer het gedrag van de leerling werkelijk een probleem betekent voor het verstrekken van het onderwijs en/of het opvoedingsproject van de school in het gedrang brengt, kan er een tuchtmaatregel worden genomen.

3 Voorafgaande stappen aan een tuchtmaatregel

Scholen moeten de tuchtmaatregelen die ze nemen kunnen motiveren. De school stelt daarom een tuchtdossier samen. In dat dossier zit een overzicht van elk ongewenst gedrag van die leerling. De school vermeldt in dit overzicht **rationele gegevens**, zonder emoties van de betrokken leerkrachten/directeur/leerlingen. Elk ongewenst gedrag wordt gedateerd en de door de school ondernomen stappen worden er bij gezet.

Een overzicht kan er als volgt uitzien:

Datum	Gesteld gedrag door de leerling	Opvolging door de school

Het dossier bevat ook de gevoerde **communicatie met ouders**. Maak van de gevoerde gesprekken telkens een schriftelijk verslag, laat het ondertekenen en voeg het toe aan het dossier. Wanneer ouders niet willen tekenen, schrijf je op het verslag “de aanwezige ouders wensen het verslag niet te ondertekenen.” Heb je gedurende het schooljaar nota’s in de agenda geschreven, neem daar een kopie van en voeg het toe aan het tuchtdossier. Wanneer ouders niet wensen mee te werken (bijvoorbeeld niet willen ingaan op een uitnodiging of niets van zich laten horen) verstuur dan een aangetekend schrijven.

Het vaak stellen van ongewenst gedrag zal leiden tot **afspraken tussen school, kind en ouders**. Stel deze afspraken schriftelijk op en laat ze ondertekenen door alle betrokkenen. Pas wanneer de gemaakte afspraken niet helpen en het ongewenst gedrag van het kind steeds terugkeert, is het nemen van een tuchtmaatregel mogelijk.

4 Preventieve schorsing van een leerling

Een preventieve schorsing is een **bewarende maatregel** die ten aanzien van een leerplichtige leerling in het lager onderwijs genomen kan worden. Een leerling preventief schorsen betekent dat de leerling de lessen en activiteiten van zijn leerlingengroep niet mag volgen. Een preventieve schorsing kan enkel om de leefregels te handhaven én om te kunnen nagaan of een tuchtsanctie aangewezen is.

Het is een **uitzonderlijke maatregel**, dit betekent dat een preventieve schorsing niet bij elke tuchtsanctie toegepast moet worden, maar enkel wanneer dat nodig blijkt. Bovendien kan een preventieve schorsing niet gebruikt worden om een leerling enkele dagen tijdelijk uit te sluiten zonder dat een tuchtprocedure werd opgestart. De school kan bijvoorbeeld tot preventieve schorsing beslissen wanneer na een zeer ernstig incident, snel de orde en rust op school hersteld moet worden.

Het is de directeur of zijn afgevaardigde die de beslissing neemt. De preventieve schorsing kan onmiddellijk ingaan na de beslissing, maar de school kan er ook voor kiezen om de beslissing pas de volgende dag te laten ingaan. De school brengt de ouders op de hoogte van de genomen beslissing. Ze doet dit best telefonisch vlak nadat de beslissing genomen werd en geeft ook een brief mee in de schoolagenda van de leerling. Wanneer de ouder het kind komt ophalen, is het ook mogelijk om de ouder aan te spreken en de brief mee te geven. In de brief met de schriftelijke melding van intentie tot tijdelijke of definitieve uitsluiting wordt de brief tot preventieve schorsing (met motivatie) nogmaals meegegeven.

De preventieve schorsing kan **maximaal vijf opeenvolgende schooldagen** duren. Wanneer door externe factoren het tuchtonderzoek niet binnen die eerste periode afgerond kon worden, kan de maatregel éénmalig met maximaal vijf opeenvolgende schooldagen verlengd worden. De verlenging wordt aan de ouders uitdrukkelijk gemotiveerd.

In principe voorziet de school **opvang** voor de leerling, wanneer de school dit niet haalbaar acht, moeten de ouders zelf voor opvang zorgen. De school moet aan de ouders motiveren waarom het niet mogelijk is om de leerling op te vangen.

De ouders kunnen niet in beroep gaan tegen de beslissing tot preventieve schorsing, het gaat immers om een bewarende maatregel.

Een kopie van de genomen beslissing tot preventieve schorsing wordt toegevoegd aan het tuchtdossier van de leerling.

- [Bijlage 01 - Modelbrief beslissing preventieve schorsing](#)
- [Bijlage 01bis - Modelbrief van verlenging van de preventieve schorsing](#)

5 Tijdelijk uitsluiten van een leerling

5.1 Procedure tot tijdelijke uitsluiting

Een tijdelijke uitsluiting is een **tuchtsanctie** die ten aanzien van een leerplichtige leerling in het lager onderwijs genomen kan worden. Een leerling tijdelijk uitsluiten betekent dat het recht van de leerling op het volgen van de lessen en activiteiten van zijn leerlingengroep tijdelijk wordt ontnomen. Het is een uitzonderlijke maatregel.

Het is de directeur of zijn afgevaardigde die de beslissing neemt. De tijdelijke uitsluiting kan pas ingaan na het volgen van een procedure die in het schoolreglement uitgewerkt staat.

De procedure houdt minstens rekening met de volgende principes:

- voorafgaand moet het advies van de klassenraad ingewonnen zijn;
- de intentie tot tijdelijk uitsluiten moet schriftelijk aan de ouders meegedeeld worden;
- de ouders en de leerling hebben inzage in het tuchtdossier van de leerling (met inbegrip van het advies van de klassenraad). Ze worden ook gehoord en kunnen zich hierbij laten bijstaan door een vertrouwenspersoon;
- de tijdelijke uitsluiting moet in verhouding zijn met de ernst van de feiten;
- de beslissing om tijdelijk uit te sluiten wordt schriftelijk gemotiveerd en meegedeeld aan de ouders.

Het inzagerecht en de uitnodiging tot het verhoor worden in een aangetekende brief verstuurd. Het verhoor kan ten vroegste plaatsvinden de vierde dag (zaterdag, zondag, wettelijke en reglementaire feestdagen niet meegerekend) na verzending van de brief. Vóór het verhoor moeten de ouders en de leerling de kans hebben gehad om het tuchtdossier in te kijken. De uitnodiging verduidelijkt onder welke voorwaarden dit kan. Dezelfde brief wordt ook in de schoolagenda van de leerling meegegeven.

Wanneer ouders een kopie vragen van het tuchtdossier kan hier best op worden ingegaan, hoewel dit niet uitdrukkelijk in de regelgeving voorzien wordt. De regelgeving zegt wel dat de ouders een kopierecht hebben op alle gegevens die op de leerling betrekking hebben die verzameld worden door de school.

Van het gesprek waarin de ouders en de leerling worden gehoord, wordt een verslag gemaakt dat door alle partijen ondertekend wordt. Na het gesprek neemt de directeur (of zijn afgevaardigde)

zo snel mogelijk een beslissing. Deze beslissing moet gemotiveerd zijn. De beslissing tot de tuchtmaatregel en de motivatie worden meegedeeld in een aangetekend schrijven. Dezelfde brief wordt ook in de schoolagenda van de leerling meegegeven.

Een tijdelijke uitsluiting duurt **minimaal één schooldag en maximaal vijftien opeenvolgende schooldagen**. Een tijdelijke uitsluiting kan niet verlengd worden en een nieuwe tijdelijke uitsluiting kan enkel na een nieuw feit.

In principe voorziet de school opvang voor de leerling. Wanneer de school dit niet haalbaar acht, moeten de ouders zelf voor opvang zorgen. De school moet aan de ouders motiveren waarom het niet mogelijk is om de leerling op te vangen.

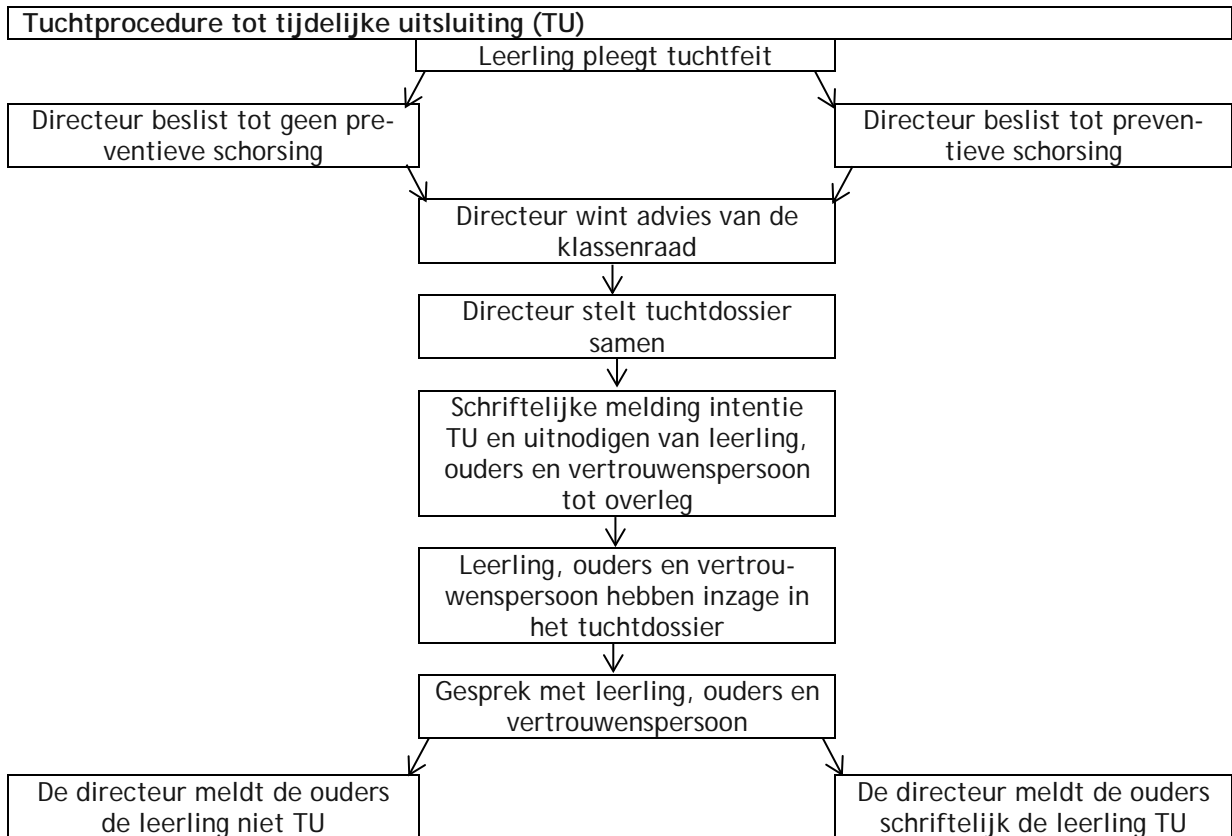
Een kopie van de genomen beslissing tot tijdelijke uitsluiting wordt toegevoegd aan het tuchtdossier van de leerling.

- [Bijlage 02 - Modelbrief van intentie tot tijdelijke uitsluiting en uitnodiging verhoor](#)
- [Bijlage 03 - Modelbrief van beslissing tot tijdelijke uitsluiting](#)

5.2 Beroepsprocedure tegen een beslissing van een tijdelijke uitsluiting

Vanaf het schooljaar 2016-2017 is een school niet langer verplicht om in een beroepsprocedure te voorzien tegen een beslissing tot tijdelijke uitsluiting. Deze beroepsprocedure bracht in de praktijk een grote administratieve last met zich mee voor een tuchtmaatregel die bedoeld is om kort op de bal te kunnen spelen en waarvan de impact beperkt is.

6 Definitief uitsluiten van een leerling

6.1 Procedure tot definitieve uitsluiting

Een definitieve uitsluiting is een **tuchtsanctie** die ten aanzien van een leerplichtige leerling in het lager onderwijs genomen kan worden. Een leerling definitief uitsluiten betekent dat de leerling uit de school wordt uitgeschreven op het ogenblik dat de leerling in een andere school is ingeschreven, en uiterlijk één maand na de schriftelijke kennisgeving van de definitieve uitsluiting. (In deze maand zijn vakantieperiodes tussen 1 september en 30 juni niet inbegrepen.) In afwachting van de inschrijving in een andere school mag de leerling de lessen of activiteiten van zijn leerlingengroep niet meevolgen. Een definitieve uitsluiting is een uitzonderlijke maatregel.

Het is de directeur of zijn afgevaardigde die de beslissing neemt. De definitieve uitsluiting kan pas ingaan na het volgen van een procedure die in het schoolreglement uitgewerkt staat. De procedure houdt minstens rekening met de volgende principes:

- voorafgaand moet het advies van de klassenraad ingewonnen zijn die uitgebreid wordt met een vertegenwoordiger van het CLB die een adviserende stem heeft;
- de intentie tot de definitieve uitsluiting moet schriftelijk aan de ouders meegedeeld worden;
- de ouders en de leerling hebben inzage in het tuchtdossier van de leerling (met inbegrip van het advies van de klassenraad). Ze worden ook gehoord en kunnen zich hierbij laten bijstaan door een vertrouwenspersoon;
- de definitieve uitsluiting moet in verhouding zijn met de ernst van de feiten;
- de beslissing om definitief uit te sluiten wordt schriftelijk gemotiveerd en meegedeeld aan de ouders. De school verwijst hierbij ook naar de mogelijkheid tot het instellen van het beroep.

Het inzagerecht en de uitnodiging tot het verhoor worden in een aangetekende brief verstuurd. Het verhoor kan ten vroegste plaatsvinden de vierde dag (zaterdag, zondag, wettelijke en reglementaire feestdagen niet meegerekend) na verzending van de brief. Vóór het verhoor moeten de ouders en de leerling de kans hebben gehad om het tuchtdossier in te kijken. De uitnodiging verduidelijkt onder welke voorwaarden dit kan. Dezelfde brief wordt ook in de schoolagenda van de leerling meegegeven.

Wanneer ouders een kopie vragen van het tuchtdossier kan hier best op worden ingegaan, hoewel dit niet uitdrukkelijk in de regelgeving voorzien wordt. De regelgeving zegt wel dat de ouders een kopierecht hebben van alle gegevens die op de leerling betrekking hebben die verzameld worden door de school.

Van het gesprek waarin de ouders en de leerling worden gehoord, wordt een verslag gemaakt dat door alle partijen ondertekend wordt. Na het gesprek neemt de directeur (of zijn afgevaardigde) zo snel mogelijk een beslissing. Deze beslissing moet gemotiveerd zijn. De beslissing tot de tuchtmaatregel en de motivatie wordt meegedeeld in een aangetekend schrijven. Dezelfde brief wordt ook in de schoolagenda van de leerling meegegeven.

In principe voorziet de school opvang voor de leerling. Wanneer de school dit niet haalbaar acht, moeten de ouders zelf voor opvang zorgen. De school moet aan de ouders motiveren waarom het niet mogelijk is om de leerling op te vangen.

Een kopie van de genomen beslissing tot definitieve uitsluiting wordt toegevoegd aan het tucht-dossier van de leerling.

- [Bijlage 04 - Modelbrief van intentie tot definitieve uitsluiting en uitnodiging verhoor](#)
- [Bijlage 05 - Modelbrief van beslissing tot definitieve uitsluiting](#)

6.2 Beroepsprocedure tegen een beslissing van een definitieve uitsluiting

Het schoolreglement werkt de **beroepsprocedure** tegen een beslissing van een definitieve uitsluiting uit. In tegenstelling tot de tijdelijke uitsluiting legt het decreet wel een aantal zaken vast waaraan de procedure moet voldoen. De beroepsprocedure schort de uitvoering van de beslissing niet op, dit betekent dat de beslissing tot definitieve uitsluiting behouden blijft totdat er eventueel een andere beslissing genomen wordt.

De ouders stellen het beroep in bij het schoolbestuur binnen de door het schoolreglement vastgelegde termijn. Het verzoekschrift wordt gedateerd, ondertekend en vermeldt ten minste het voorwerp van beroep met feitelijke omschrijving en motivering van de ingeroepen bezwaren. De ouders kunnen hier overtuigingsstukken aan toevoegen. Wanneer het verzoekschrift niet aan deze voorwaarden voldoet, verklaart de beroepscommissie het beroep onontvankelijk.

6.2.1 Samenstelling en werking van de beroepscommissie

Het beroep wordt behandeld door een beroepscommissie. Het is het schoolbestuur die deze commissie gaat samenstellen. De **samenstelling** van de beroepscommissie kan per te behandelen dossier verschillen, maar kan binnen eenzelfde dossier niet wijzigen. De beroepscommissie bestaat uit interne en externe leden.

- *Interne leden* zijn leden intern aan het schoolbestuur of aan de school waar de betwiste beslissing tot definitieve uitsluiting is genomen. De directeur of zijn afgevaardigde die de beslissing heeft genomen, kan niet zetelen in de beroepscommissie.
 - Volgende wordt als lid van het schoolbestuur beschouwd en is dus een intern lid van de beroepscommissie:
 - een lid van de algemene vergadering van de vzw-schoolbestuur;
 - een lid van de raad van bestuur van de vzw-schoolbestuur.
 - Volgende wordt als lid van de school beschouwd en is dus een intern lid van de beroepscommissie:
 - personeelsleden van de school waar de betwiste beslissing tot definitieve uitsluiting is genomen, met uitzondering van de directeur of zijn afgevaardigde die de beslissing heeft genomen (bv. niet-betrokken leerkracht, zorgcoördinator, ...).
- *Externe leden* zijn personen die extern zijn aan het schoolbestuur en aan de school waar de betwiste beslissing tot definitieve uitsluiting is genomen. De externe leden moeten onafhankelijk en zonder vooroordelen kunnen beslissen.

Een persoon die zowel een intern als een extern lid kan zijn, wordt geacht een intern lid te zijn. Indien leden van de ouderraad of de schoolraad (met uitzondering van het personeel) deel uitmaken van de beroepscommissie, worden zij als externe leden beschouwd. De voorzitter van de beroepscommissie wordt door het schoolbestuur onder de externe personen aangeduid.

Het aantal leden is in principe vrij. Toch zorgt de school best voor een gelijke verhouding tussen interne en externe leden. Het is aangeraden om de beroepscommissie minimaal uit vier personen te laten bestaan.

Het schoolbestuur legt de **werking**, met inbegrip van de stemprocedure, van de beroepscommissie vast, maar houdt rekening met volgende decretale principes:

- elk lid van de beroepscommissie heeft een discretieplicht;
- elk lid van de beroepscommissie heeft in beginsel stemrecht, maar bij stemming is het aantal stemgerechtigde interne leden en het aantal stemgerechtigde externe leden gelijk;
- bij staking van stemmen is de stem van de voorzitter doorslaggevend;
- de beroepscommissie hoort de ouders in kwestie;
- de beroepscommissie beslist autonoom over de stappen die worden gezet om tot een gefundeerde beslissing te komen, zo kan de beroepscommissie eventueel een of meer leden van de klassenraad die een advies over de definitieve uitsluiting heeft gegeven, horen;
- de werking van de beroepscommissie kan geen afbreuk doen aan de statutaire rechten van de individuele personeelsleden van het onderwijs;
- de beroepscommissie oordeelt of de genomen beslissing alleszins in overeenstemming is met de decretale en reglementaire onderwijsbepalingen en met het schoolreglement.

6.2.2 *Beslissing van de beroepscommissie*

De beroepscommissie kan het beroep afwijzen op grond van **onontvankelijkheid**. Dit kan wanneer de termijn voor indiening van het beroep, zoals vermeld in het schoolreglement, is overschreden of wanneer het beroep niet voldoet aan de vormvereisten, die eveneens zijn opgenomen in het schoolreglement.

De ouders moeten het beroep ten laatste indienen op de vijfde dag na ontvangst van de beslissing tot definitieve uitsluiting. Een aangetekende brief wordt geacht de derde dag na verzending (zaterdag, zondag, wettelijke en reglementaire feestdagen niet meegerekend) te zijn ontvangen. De beroepstermijn begint de dag daarop te lopen. Ouders kunnen dit vermoeden weerleggen, indien ze kunnen aantonen dat zij door toedoen van de post het bericht pas later hebben ontvangen.

Wanneer de beroepscommissie het beroep onontvankelijk beslist, neemt ze in de beslissingsbrief de motivatie van de onontvankelijkheid op. De beslissing wordt aangetekend meegedeeld aan de ouders.

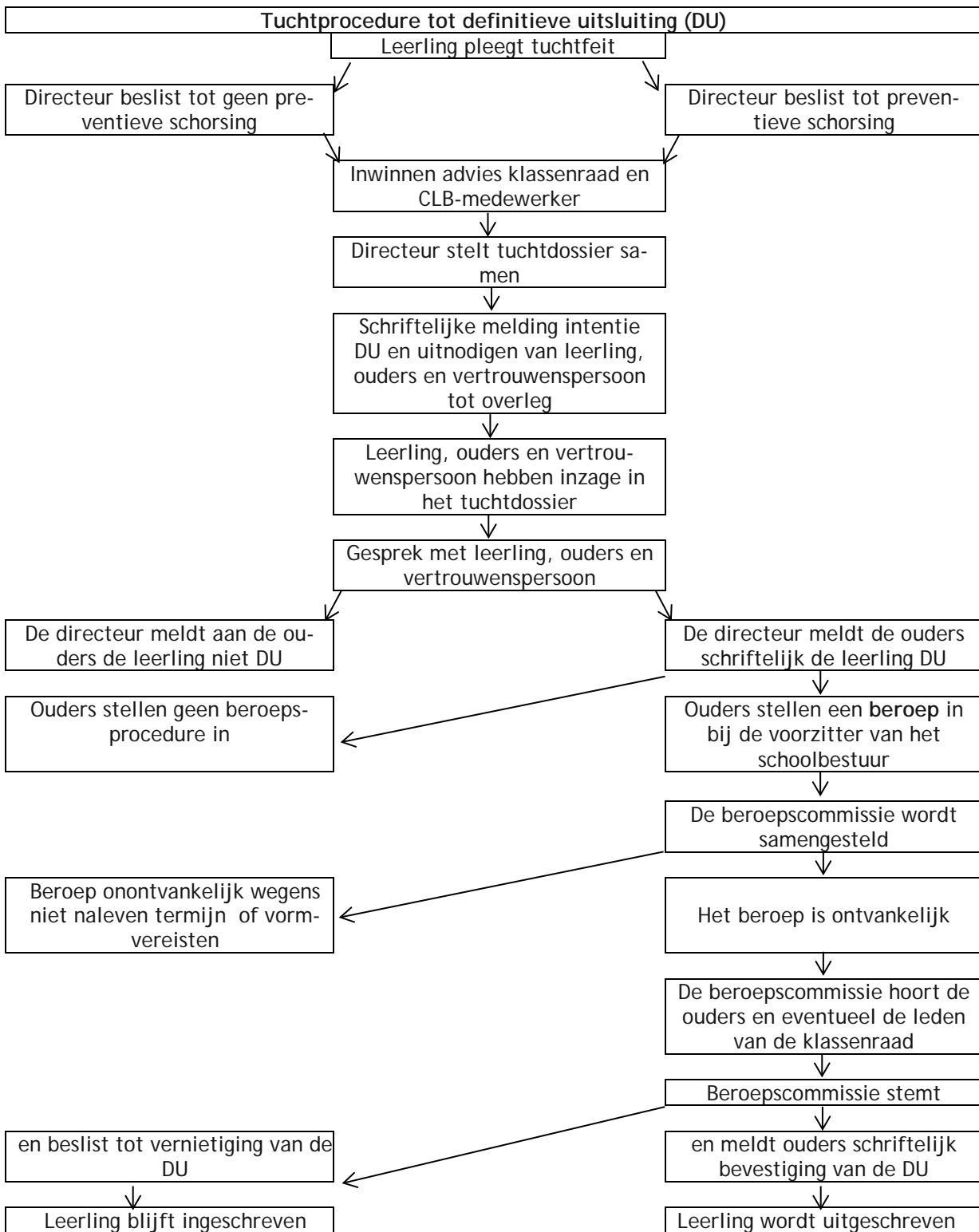
Indien het beroep ontvankelijk is, nodigt de voorzitter van de beroepscommissie de ouders schriftelijk uit om voor de beroepscommissie te verschijnen. In de uitnodiging wordt de samenstelling van de beroepscommissie vermeld en worden de voorwaarden onder dewelke het tuchtdossier ingekeken kan worden, verduidelijkt. Niet alleen de ouders zullen door de beroepscommissie gehoord worden, maar ook de directeur (of zijn afgevaardigde) die de beslissing nam. Eventueel kunnen ook leden van de klassenraad gehoord worden.

Wanneer ouders een kopie vragen van het tuchtdossier kan hier best op worden ingegaan, hoewel dit niet uitdrukkelijk in de regelgeving voorzien wordt. De regelgeving zegt wel dat de ouders een kopierecht hebben op alle gegevens die op de leerling betrekking hebben die verzameld worden door de school.

Na de verschillende partijen gehoord te hebben, gaat de beroepscommissie beraadslagen. In de beslissing streeft ze naar een consensus. Wanneer dit niet mogelijk blijkt, wordt er overgegaan tot stemming. Het aantal stemgerechtigde interne leden moet gelijk zijn aan het aantal stemgerechtigde externe leden. Wanneer dit niet het geval is, wordt door lottrekking bepaald wie stemgerechtigd is. Wanneer er een ex aequo in de stemming is, is de stem van de voorzitter doorslaggevend. De beroepscommissie beslist of de definitieve uitsluiting **bevestigd** of **vernietigd** wordt. De beslissing wordt aangetekend bezorgd aan de ouders.

- [Bijlage 06 - Modelbrief van onontvankelijkheid van het beroep tegen de definitieve uitsluiting](#)
- [Bijlage 07 - Modelbrief van uitnodiging voor de zitting van de beroepscommissie](#)
- [Bijlage 08 - Modelbrief van mededeling van de beslissing van de beroepscommissie](#)

Bijlagen

- [MLER_003_B01_Modelbrief beslissing preventieve schorsing](#)
- [MLER_003_B01bis_Modelbrief van verlenging van de preventieve schorsing](#)
- [MLER_003_B02_Modelbrief van intentie tot tijdelijke uitsluiting en uitnodiging verhoor](#)
- [MLER_003_B03_Modelbrief van beslissing tot tijdelijke uitsluiting](#)
- [MLER_003_B04_Modelbrief van intentie tot definitieve uitsluiting en uitnodiging verhoor](#)
- [MLER_003_B05_Modelbrief van beslissing tot definitieve uitsluiting](#)
- [MLER_003_B06_Modelbrief van onontvankelijkheid van het beroep tegen de definitieve uitsluiting](#)
- [MLER_003_B07_Modelbrief van uitnodiging voor de zitting van de beroepscommissie](#)
- [MLER_003_B08_Modelbrief van mededeling van de beslissing van de beroepscommissie](#)

